EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 12.11.2020
COM(2020) 698 final

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Unie rovnosti: strategie pro rovnost LGBTIQ osob na období 2020-2025

NA CESTĚ K ROVNOSTI PRO LGBTIQ OSOBY: SVOBODA BÝT V EU SÁM SEBOU

Nehodlám polevit ve snaze vybudovat Unii rovnosti. Unii, kde můžete být tím, kým jste, a milovat, koho chcete – beze strachu z obviňování nebo diskriminace.

Protože být sám sebou není vaše ideologie. Je to vaše identita.

A tu vám nikdo nikdy nemůže vzít.

Ursula von der Leyenová (předsedkyně Evropské komise)
Projev o stavu Unie v roce 2020

Každý v Evropské unii by měl být v bezpečí a svobodně být sám sebou. Naše sociální, politická a ekonomická síla vychází z naší jednoty v rozmanitosti: rovnost a nediskriminace představují základní hodnoty a základní práva Evropské unie (EU), jež jsou zakotveny v jejích Smlouvách a v Listině základních práv[1]. Rovné příležitosti jsou rovněž jedním z klíčových prvků evropského pilíře sociálních práv. Evropská komise, Parlament a Rada společně s členskými státy sdílejí odpovědnost za ochranu základních práv a zajištění rovného zacházení a rovnosti pro všechny.

V posledních desetiletích přispěly vývoj legislativy a judikatury i různé politické iniciativy ke zlepšení života mnoha lidí a pomohly budovat rovnější a vstřícnější společnost, mimo jiné pro lesbické, gay, bisexuální, trans, nebinární, intersexuální a queer (LGBTIQ[2]) osoby. V roce 2015 předložila Komise seznam opatření pro posílení rovnosti LGBTI osob[3] jakožto první politický rámec konkrétně zaměřený proti jejich diskriminaci. Na vnitrostátní úrovni legálně uznalo páry stejného pohlaví 21 členských států[4], přičemž čtyři členské státy zavedly legální postupy uznávání pohlaví bez lékařských požadavků[5].

Nedávný výzkum také ukázal, že i když existuje větší společenské přijetí a podpora rovných práv, ne vždy se to promítlo do jasného zlepšení v životech LGBTIQ osob.

V průzkumu z roku 2019 zjistila Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA), že diskriminace na základě sexuální orientace, genderové identity / genderového projevu a

---

1 Viz především článek 2 Smlouvy o Evropské unii a článek 23 Listiny základních práv EU. Listina byla první mezinárodní chartou lidských práv, která výslovně zakázala diskriminaci na základě sexuální orientace.

2 LGBTIQ osoby jsou osoby:
- které jsou přitahovány osobami stejného pohlaví, jako jsou ony samy (lesbické, homosexuální), nebo jakýmkoli pohlavím (bisexuální),
- jejichž genderová identita nebo genderový projev se liší od pohlaví, jež jim bylo při narození určeno (trans, nebinární),
- které se narodily s pohlavními znaky, které neodpovídají typické definici muže nebo ženy (intersexuální), a
- ty, jejichž identita nezapadá do binární klasifikace sexuality a/nebo pohlaví (queer).

3 Evropská komise, *Final Report 2015–2019 on the List of actions to advance LGBTI equality* (Závěrečná zpráva na období 2015–2019 o seznamu opatření pro posílení rovnosti LGBTI osob) (15. května 2020).

4 Rakousko, Belgie, Chorvatsko, Kypr, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Německo, Řecko, Maďarsko, Irsko, Itálie, Lucembursko, Malta, Nizozemsko, Portugalsko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko.

5 Dánsko, Irsko, Lucembursko, Malta.

pohlavních znaků se v EU ve skutečnosti zvyšuje: 43 % LGBT osob uvedlo, že se v roce 2019 cítily diskriminovány, oproti tomu v roce 2012 to bylo 37 %[6].

Diskriminace LGBTIQ osob přetrvává v celé EU. Pro některé LGBTIQ osoby v EU stále není bezpečné veřejně projevovat náklonnost, být otevřený ohledně své sexuální orientace, genderové identity, vyjádření genderu a pohlavních znaků (ať už doma nebo v práci), být zkrátka sebou samým bez pocitu ohrožení. Významný počet LGBTIQ osob je rovněž ohrožen chudobou a sociálním vyloučením. Ne všichni považují za bezpečné hlásit policii slovní útoky a fyzické násilí.

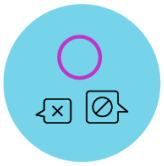
Krize způsobená onemocněním COVID-19 přinesla nový tlak na nejzranitelnější skupiny a LGBTIQ osoby nejsou výjimkou. Opatření omezující volný pohyb osob uvěznila mnoho mladých i starších LGBTIQ osob v nepřátelském prostředí, kde by jim mohlo hrozit násilí nebo kde jsou ohroženy zvýšenou mírou úzkosti nebo deprese[7]. Rozšířené falešné zprávy dokonce obviňují LGBTIQ osoby z šíření koronaviru[8].

46 % respondentů průzkumu uvedlo, že by **nepovažovali za příjemné** (úplně nebo středně), pokud by byla **intersexuální osoba** zvolena do nejvyšší politické pozice.

57 % respondentů stejného průzkumu uvedlo, že by **nepovažovali za příjemné** (úplně nebo středně), pokud by jejich děti měly **vztah s trans osobou**.

62 % intersexuálních respondentů průzkumu se v předchozích dvanácti měsících **cítilo diskriminováno** alespoň v jedné oblasti života **z důvodu své intersexuality.**

Každodenní zkušenost LGBTIQ osob se navíc v rámci EU výrazně liší. Přestože společenské přijetí LGBTI osob vzrostlo ze 71 % v roce 2015 na 76 % v roce 2019, v devíti členských státech se snížilo[9].

V některých částech EU se také projevuje znepokojivý trend častějších incidentů namířených proti LGBTIQ osobám, jako jsou útoky na jejich veřejné akce včetně pochodů hrdosti, takzvaná prohlášení o „zóně bez ideologie LGBTIQ“ a homofobní zastrašování na karnevalových slavnostech. Organizace občanské společnosti, které chrání a prosazují práva LGBTIQ osob, stále častěji hlásí, že čelí nepřátelství, což se shoduje s nárůstem antigenderového hnutí (a hnutí proti LGBTIQ)[10]. Je bezpodmínečně nutné, aby členské státy reagovaly rychle a tento nový vývoj zvrátily.

Evropská unie musí stát v čele úsilí o lepší ochranu práv LGBTIQ osob.

---

[6] FRA, *EU-LGBTI II - A long way to go for LGBTI equality* (Dlouhá cesta k rovnosti osob LGBTI) (14. května 2020) (FRA, druhý průzkum týkající se LGBTI osob).

[7] Organizace ILGA-Europe zjistila, že opatření omezující volný pohyb osob zvýšila ohrožení LGBTIQ osob domácím násilím nebo zneužíváním a nejistá situace mnoha LGBTIQ osob v zaměstnání a bydlení a jejich horší zdravotní stav zhoršila jejich zranitelnost vůči onemocnění COVID-19 a jeho socioekonomickým dopadům (*COVID-19 and specific impact on LGBTI people and what authorities should be doing to mitigate impact (Konkrétní dopad COVID-19 na LGBTI osoby a jak by jej úřady měly zmírňovat),* 2020).

[8] Úřad vysokého komisaře OSN pro lidská práva, *COVID-19 and the human rights of LGBTI people* (COVID-19 a lidská práva LGBTI osob).

[9] *Zvláštní průzkum Eurobarometr č. 493: Diskriminace v Evropské unii*, říjen 2019.

[10] FRA, *Challenges facing civil society organisations working on human rights in the EU* (Úkoly pro organizace občanské společnosti, které pracují v oblasti lidských práv v EU) (29. ledna 2018).

V této vůbec první strategii pro rovnost LGBTIQ osob se Komise zabývá nerovnostmi a výzvami, jimž tyto osoby čelí, s cílem směřovat k Unii rovnosti. Zvláštní pozornost věnuje rozmanitosti potřeb LGBTIQ osob a těm nejzranitelnějším, včetně těch, kteří čelí diskriminaci z důvodu příslušnosti ke dvěma či více skupinám (tzv. intersekcionální diskriminace), a trans, nebinárních a intersexuálních osob, které patří mezi nejméně akceptované skupiny ve společnosti a zpravidla zažívají více diskriminace a násilí než ostatní osoby v LGBTIQ komunitách. Diskriminace má často mnoho podob a pouze intersekcionální[11] přístup může připravit cestu k udržitelným a ohleduplným změnám ve společnosti.

40 % respondentů průzkumu uvedlo, že dalším důvodem **diskriminace** byl vedle příslušnosti k LGBTI komunitě jejich **etnický nebo přistěhovalecký původ**.

Zeměpisná vzdálenost může být dalším faktorem zranitelnosti. 47 % respondentů LGBTI napříč všemi skupinami v EU žije ve velkém městě, **11 %** žije na předměstí nebo na okraji velkého města, **30 %** žije ve městě nebo malém městě a **13 %** žije na venkově.

Tato strategie reaguje na výzvy členských států[12] a Evropského parlamentu[13] k činnosti a je důrazně podporována meziskupinou pro práva LGBTI osob a občanskou společnost. Stanovuje řadu cílených opatření napříč **čtyřmi pilíři**:

1. boj proti diskriminaci LGBTIQ osob;
2. zajištění bezpečnosti LGBTIQ osob;
3. budování inkluzivních společností pro LGBTIQ osoby a
4. vedoucí role při prosazování rovnosti LGBTIQ osob po celém světě.

Tato cílená opatření budou spojena s důrazem na konkrétní zájmy LGBTIQ osob při posílení **začleňování** rovnosti do všech politik, právních předpisů a programů financování EU.

Tato strategie si klade za cíl pomoci pozvednout hlas LGBTIQ osob a spojit členské státy a aktéry na všech úrovních ve společném úsilí účinně řešit diskriminaci těchto osob. Přijímá se v době, kdy jsme svědky narušování nebo nedodržování základních práv v některých členských státech. Přestože EU má v oblasti základních práv velmi vysoké standardy, nejsou

---

[11] Podle článku 10 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) se „při vymezování a provádění svých politik a činností Unie zaměřuje na boj proti jakékoliv diskriminaci na základě pohlaví, rasy nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo přesvědčení, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace“. Evropský institut pro rovnost žen a mužů definuje „intersekcionalitu“ jako „analytický nástroj pro zkoumání a pochopení způsobů, jimiž se hledisko pohlaví a genderu prolíná s ostatními osobními vlastnostmi či identitami, a reagování na tyto způsoby prolínání a zkoumání, jak toto prolínání přispívá ke konkrétním zkušenostem dané osoby s diskriminací“. Tato definice se bez rozdílu vztahuje na jakoukoli formu diskriminace.

[12] Společný pracovní dokument devatenácti členských států (prosinec 2018).

[13] Zpráva o plánu EU proti homofobii a diskriminaci na základě sexuální orientace a genderové identity (2013/2183(INI)) (8. ledna 2014).

vždy uplatňovány stejně. Tato strategie doplňuje stávající a budoucí iniciativy na podporu evropského rozměru rovnosti obecně[14].

[14] Mezi tyto iniciativy patří: strategie EU v oblasti práv obětí (COM(2020) 258), strategie pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025 (COM(2020) 152), strategický rámec EU pro rovnost, začlenění a účast Romů (COM(620) 2020), Evropský pilíř sociálních práv, akční plán EU proti rasismu na období 2020–2025 (COM(2020) 565), strategie pro práva osob se zdravotním postižením (plánována na první čtvrtletí roku 2021), strategie pro práva dítěte (plánována na první čtvrtletí roku 2021) a strategie boje proti antisemitismu (plánována na čtvrté čtvrtletí roku 2021).

1. BOJ PROTI DISKRIMINACI LGBTIQ OSOB

V předchozím roce se **19 %** leseb, homosexuálů a bisexuálů, **35 %** trans osob a **32 %** intersexuálů cítilo **v práci diskriminováno**.

46 % LGBTI osob **nikdy** se zdravotnickým personálem nebo poskytovateli zdravotní péče nehovoří **otevřeně** o tom, **že jsou LGBTI**.

51 % intersexuálních a **48 %** trans osob, **35 %** lesbických osob a **31 %** homosexuálních mužů žije v domácnostech, které mají **problém vyjít s příjmem**.

Diskriminace postihuje LGBTIQ osoby v každé životní fázi. Od raného věku jsou LGBTIQ děti a mladí lidé a děti pocházející z LGBTIQ nebo duhových rodin, kde jeden z členů je LGBTIQ osoba, často stigmatizováni, což z nich dělá cíl diskriminace a šikany, které zhoršují jejich studijní výkon a vyhlídky na získání zaměstnání, jejich každodenní život a kvalitu osobního a rodinného života[15].

V zaměstnání se LGBTIQ osoby stále setkávají s diskriminací během náboru, na pracovišti a na konci své kariéry, a to v rozporu s právními předpisy EU v této oblasti. Mnohé z nich především čelí při hledání spravedlivých a stabilních pracovních míst překážkám, které mohou zvýšit riziko chudoby, sociálního vyloučení a bezdomovectví. Nedávný výzkum ukázal, že trans osoby se při hledání přístupu na trh práce setkávají s více překážkami[16].

Mezi LGBTI osobami je vysoká míra bezdomovectví[17]. Hlavními určujícími faktory pro to, aby se někdo stal bezdomovcem, je vyhnání z rodného domu a diskriminace při hledání bydlení, zejména v případě mladých LGTBIQ osob[18]. To, že se jedná o LGBTI osoby, je zjištěno odhadem u 25–40 % mladých bezdomovců[19].

Diskriminace na základě sexuální orientace, genderové identity/projevu a pohlavních znaků může mít také významný dopad na fyzické, duševní a sexuální zdraví LGBTIQ osob a jejich kvalitu života. Výzkum EU prokázal značné nerovnosti v oblasti zdraví při srovnání LGBTIQ komunity a populace jako celku[20]. LGBTIQ osoby se navíc často zdráhají vyhledávat zdravotní péči, protože zažily nepřátelskou reakci ze strany zdravotníků nebo se jí obávají, a stále se potýkají s přístupem ke kvalitní a dostupné léčbě a péči, včetně komunitní a sociální péče. Vůči diskriminaci jsou obzvláště zranitelné zdravotně postižené osoby, senioři, migranti nebo lidé z prostředí etnických či náboženských menšin. Krize v souvislosti s onemocněním COVID-19 tuto zranitelnost ještě zhoršila[21].

---

15 UNESCO, *Out in the open: education sector responses to violence based on sexual orientation and gender identity/expression* (2016); NESET II, *How to prevent and tackle bullying and school violence* (2016).

16 European Commission, *Legal gender recognition in the EU: The journeys of trans people towards full equality* (červen 2020).

17 LGBTI osoby jsou riziku bezdomovectví vystaveny obzvláště: 4 % trans a intersexuálních respondentů uvedlo, že alespoň jednou spali venku nebo na veřejném místě (*FRA, druhý průzkum týkající se LGBTI*).

18 Viz například: https://www.feantsa.org/en/newsletter/2017/09/28/autumn-2017?bcParent=27

19 https://www.ilga-europe.org/sites/default/files/COVID19%20_Impact%20LGBTI%20people.pdf

20 LGBTIQ osoby vykazují vyšší riziko rozvoje určitých typů rakoviny v mladším věku nebo duševního strádání, včetně sebevražedných představ a sebevražd, a je pravděpodobnější, že nebudou spokojeny s poskytovanou zdravotní péčí (Evropská komise, červen 2017).

21 Například ve srovnání s populací jako celkem je vyšší podíl LGBTIQ osob nezaměstnaných, na nejistých pracovních místech a má přístup jen k velmi omezeným a nestabilním finančním zdrojům. Současná krize

1.1 Prosazování a zlepšování právní ochrany před diskriminací

Právo EU, které zajišťuje právní ochranu před diskriminací, stejně jako judikatura Soudního dvora EU (SDEU) jsou klíčem k prosazování rovnosti LGBTIQ osob. Tato ochrana spadá pod různé právní rámce v závislosti na tom, zda diskriminace, které mohou být LGBTIQ osoby vystaveny, je založena na sexuální orientaci (antidiskriminační rámec) nebo pohlaví, včetně změny pohlaví[22] (rámec rovnosti pohlaví).

Směrnice o rovnosti v zaměstnání[23] zakotvuje právo na to, aby nikdo nebyl diskriminován a v souvislosti se zaměstnáním nebyl vystaven obtěžování kvůli své sexuální orientaci. V nedávném rozhodnutí Soudní dvůr EU objasnil, že veřejné prohlášení osoby, která vyloučila přijetí osoby určité sexuální orientace, může představovat zakázanou diskriminaci[24]. I když tato směrnice nastoluje jasnou základní linii, účinek jejích ustanovení je omezen dvojmo: obtížemi při jejím uplatňování a omezením rozsahu, protože tento právní předpis se týká pouze zaměstnání.

Komise zajistí, aby členské státy práva, která uděluje směrnice o rovnosti v zaměstnání, důsledně uplatňovaly, a v roce 2021 podá zprávu o jejím provádění[25]. Zpráva také posoudí, zda se členské státy řídily doporučením Komise, dle kterého mají zvážit určení orgánu pro rovné zacházení, který by se v rámci působnosti směrnice o rovnosti v zaměstnání zabýval diskriminací na základě náboženského vyznání nebo přesvědčení, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace[26]. Do roku 2022 předloží Komise veškeré právní předpisy, které budou v důsledku toho požadovány a které se mohou zejména týkat úlohy orgánů pro rovné zacházení.

Směrnice o rovnosti žen a mužů[27] zakotvuje právo na to, aby nikdo nebyl diskriminován ani obtěžován kvůli svému pohlaví (včetně změny pohlaví), pokud jde o přístup k zaměstnání, pracovní podmínky (včetně odměn) a systémy sociálního zabezpečení zaměstnanců. Zásada rovného zacházení s muži a ženami vylučuje propuštění z důvodu souvisejícího se změnou pohlaví[28]. Právo EU, jak jej potvrdil Evropský soudní dvůr (SDEU), rovněž stanoví právo na nediskriminaci na základě pohlaví, též včetně změny pohlaví, v přístupu ke zboží a službám dostupným veřejnosti[29] a v zákonných systémech sociálního zabezpečení[30]. Tento právní

situaci ještě zhoršila a silně se v ní projevila zranitelnost osob na nejistých pracovních místech a v nejistých podmínkách bydlení. Kvůli diskriminaci, stigmatu a tomuto nižšímu socioekonomickému postavení mají LGBTIQ osoby výrazně horší zdravotní stav, který je často spojen s horším přístupem ke komplexnímu zdravotnímu pojištění, a jsou proto vůči viru zranitelnější (ILGA-Europe, Dopad onemocnění COVID-19).

[22] „Změna pohlaví“ je termín, který byl používán v době, kdy SDEU zveřejnil rozhodnutí ve věci *P., Richards* a ve věci C-117/01, *K.B. proti. National Health Service Pensions Agency and Secretary of State for Health* ze dne 7. ledna 2004, ECLI:EU:C:2004:7.

[23] Směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání (Úř. věst. L 303, 2.12.2000, s. 16).

[24] Rozsudek SDEU C-507/18 ve věci *NH v. Associazione Avvocatura per i diritti LGBTI – Rete Lenford* ze dne 23. dubna 2020, ECLI:EU:C:2020:289.

[25] Tato zpráva bude předložena společně se zprávou o směrnici Rady 2000/43/ES ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ.

[26] Doporučení Komise (EU) 2018/951 o normách pro orgány pro rovné zacházení (Úř. věst. L 167, 4.7.2018, s. 28).

[27] Směrnice 2006/54/ES o zavedení zásady rovných příležitostí a rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti zaměstnání a povolání (Úř. věst. L 204, 26.7.2006, s. 23).

[28] Rozsudek SDEU C-13/94 ve věci *P proti S a Cornwall County Council* ze dne 30. dubna 1996, ECLI:EU:C:1996:170.

[29] Směrnice Rady 2004/113/ES, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s muži a ženami v přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování (Úř. věst. L 373, 21.12.2004, s. 37).

rámec ještě výslovně nezmiňuje pohlavní znaky jako důvod, na jehož základě je diskriminace zakázána.

V roce 2008 předložila Komise návrh směrnice o rovném zacházení, která by rozšířila unijní právní ochranu před diskriminací, mimo jiné na základě sexuální orientace, nad rámec oblasti zaměstnání a odborného vzdělávání[31]. Komise vyzývá Radu k přijetí tohoto návrhu, aby se odstranily nedostatky v právní ochraně v EU před diskriminací na základě sexuální orientace.

Výzkum podporovaný Komisí, Radou Evropy a občanskou společností[32] ukázal, že k ochraně LGBTIQ osob, zejména nebinárních, intersexuálních a queer osob, před diskriminací mají členské státy rozdílný přístup. Komise podpoří členské státy při zintenzivnění výměny osvědčených postupů v oblasti právní ochrany před diskriminací na základě sexuální orientace, genderové identity/projevu a pohlavních znaků v různých oblastech. Zatímco některé členské státy do svých vnitrostátních právních předpisů v oblasti rovnosti přidaly pohlavní znaky jako důvod diskriminace, jiné použily široký výklad pojmu „pohlaví“[33]. Obdobně je vyjádření pohlaví uvedeno jako důvod v antidiskriminačních právních předpisech pouze v několika členských státech. Komise zkoumá, jak nebinární, intersexuální a queer osoby před diskriminací lépe chránit.

Nové technologie přinášejí nové příležitosti ke zlepšení života Evropanů, ale přinášejí také nové problémy. I když lze umělou inteligenci (UI) použít k řešení mnoha společenských problémů, ve skutečném životě může také zhoršit diskriminaci a nerovnost mezi pohlavími, a to i vůči LGBTIQ osobám. Jak vyplynulo z nedávného přezkumu politiky Komise, jednou z nových výzev v oblasti systémů umělé inteligence pro rozpoznávání obličeje je identifikace obličejů trans osob, zejména v době probíhající změny pohlavní příslušnosti[34]. Komise plánuje předložit regulační rámec, který se bude konkrétně zabývat zkreslením a nespravedlivou diskriminací inherentně přítomným ve vysoce rizikových systémech umělé inteligence, včetně biometrických systémů. V něm navrhne specifické požadavky na kvalitu souborů dat pro učení a testovacích postupů pro odhalování a korekci předpojatosti, které se budou týkat mimo jiné dokumentace. Účelem těchto požadavků by mělo být zabránit nepříznivým diskriminačním účinkům již v rané fázi, zajistit ostražitost a umožnit nepřetržité sledování, pokud jde o dodržování stávajících právních předpisů v oblasti rovnosti během celého životního cyklu umělé inteligence.

1.2 Podpora inkluze a rozmanitosti na pracovišti

Různorodé a inkluzivní pracovní prostředí pomáhá vedle zákazu diskriminace vytvářet rovné příležitosti na trhu práce a zlepšovat výsledky podniků. Rozmanitost a inkluze je zásadní pro stimulaci nových nápadů a podporu inovativní a prosperující společnosti.

---

[30] Rozsudek SDEU C-423/04 ve věci *Sarah Margaret Richards proti Secretary of State for Work and Pensions* ze dne 27. dubna 2006, ECLI:EU:C:2006:256.

[31] Návrh směrnice Rady o provádění zásady rovného zacházení s osobami bez ohledu na náboženské vyznání nebo víru, zdravotní postižení, věk nebo sexuální orientaci, KOM(2008) 426 v konečném znění.

[32] Viz Duhová mapa ILGA-Europe a Index 2020.

[33] Evropská komise, *Trans and intersex equality rights in Europe – a comparative analysis* (listopad 2018); Komisař Rady Evropy pro lidská práva, *Human rights and intersex people* (duben 2015).

[34] Keyes, O. (2018), „The misgendering machines: Trans / HCI implications of automatic gender recognition“, Proceedings of the ACM on Human–Computer Interaction, 2 (CSCW), 88. https://doi.org/10.1145/3274357, jak je citováno v připravované publikaci: Evropská komise, Generální ředitelství pro výzkum a inovace (2020) *Gendered Innovations: How inclusive analysis contributes to research and innovation.*

Například byla prokázána korelace mezi inkluzí LGBTIQ osob a návratností aktiv, inovacemi a produktivitou[35].

Komise podporuje řízení rozmanitosti prostřednictvím platformy EU pro charty diverzity[36]. Jejich signatáři přijímají politiku v oblasti rozmanitosti a začleňování, vytvářejí interní sítě pro LGBTIQ osoby, proškolují zaměstnance, slaví Mezinárodní den proti homofobii, transfobii, bifobii a interfobii (IDAHOT) a účastní se národních akcí hrdosti. LGBTIQ zaměstnanci mohou těžit z lepší koordinace mezi platformou EU, národními chartami diverzity a jednotlivými podniky. Komise vytváření národních chart diverzity nadále podpoří a konkrétně se bude angažovat při podpoře rovnosti LGBTIQ osob prostřednictvím specializovaných akcí v rámci platformy EU pro charty diverzity.

Komise bude prosazovat využívání Evropského sociálního fondu Plus (ESF+)[37] ke zlepšení sociálně-ekonomického postavení nejvíce marginalizovaných LGBTIQ osob a vypracuje iniciativy zaměřené na konkrétní skupiny, jako jsou gayové, lesby, bisexuální, trans a intersexuální podskupiny. Rovněž shromáždí informace o překážkách, které brání úplné rovnosti jak v zaměstnání, tak v jiných oblastech, jako je sociální ochrana. Tato práce bude sloužit členským státům a podnikům při přípravě pokynů k posílení účasti trans a intersexuálních osob na trhu práce. Komise podpoří výměnu osvědčených postupů mezi členskými státy a s podporou agentury Evropské unie pro základní práva bude poskytovat spolehlivé a srovnatelné údaje v této oblasti. V rámci strategie rovnosti pohlaví[38] Komise nadále podpoří opatření, která mají zlepšit sociálně-ekonomické postavení žen, včetně opatření relevantních pro LBTIQ ženy[39].

Sociální podniky a sociální ekonomika obecně mohou být v první linii při řešení diskriminace LGBTIQ osob. V jejich rámci se mohou rozvíjet konkrétní programy, vzdělávání a systémy vedoucí k většímu začlenění těchto osob. V roce 2021 zveřejní Komise evropský akční plán pro sociální ekonomiku, který podpoří rozvoj těchto podniků a organizací a zaměří se na lepší zapojení konkrétních marginalizovaných skupin, včetně LGBTIQ osob, do společnosti.

Komise půjde příkladem jako zaměstnavatel. V rámci své nové strategie lidských zdrojů bude pracovat na vytvoření plně inkluzivního pracovního prostředí, zejména zaměstnancům z řad LGBTIQ komunity nabídne lépe cílenou podporu a poradenství a podstatně zlepší užívání genderově neutrálního jazyka ve veškeré komunikaci. Komise vyzývá ostatní orgány EU, aby na svých pracovištích přijaly opatření na podporu rozmanitosti a začlenění.

1.3 Boj proti nerovnosti ve vzdělávání, zdraví, kultuře a sportu

[35] Viz například Li, F., Nagar, V. (2013), „Diversity and performance“, *Management Science* 59, s. 529–544; Shan, L., Fu, S., Zheng, L. (2016), „Corporate sexual equality and firm performance“, *Strategic Management Journal* 38(9), s. 1812–1826; a Gao, H., Zhang, W. (2016), „Employment non-discrimination acts and corporate innovation“, *Management Science* 63(9), s. 2982–2999.

[36] V současné době je složena z 26 národních chart rozmanitosti představujících síť přibližně 12 000 organizací s více než 16 miliony zaměstnanců.

[37] Rovné příležitosti a zákaz diskriminace musí být podporovány v rámci Evropského sociálního fondu Plus, a to přípravy, provádění, sledování a hodnocení programů. Členské státy rovněž podporují konkrétní cílená opatření na prosazování těchto zásad.

[38] Evropská komise, *Unie rovnosti:strategie pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025*, 5. března 2020, COM(2020) 152 final.

[39] Pro domácnosti LBTIQ osob mohou být zvláště důležitá opatření k řešení rozdílů v odměňování žen a mužů.

Evropská komise podpoří výměnu osvědčených postupů mezi členskými státy a odborníky o zajištění bezpečného a inkluzivního vzdělávání pro všechny děti, mladé lidi a dospělé. Například nová skupina odborníků[40], která navrhuje strategie, jak vytvořit podpůrné vzdělávací prostředí pro skupiny ohrožené nedostatečnými výsledky a podpořit kvalitní prostředí ve škole, se bude zabývat genderovými stereotypy ve vzdělávání, šikanou a sexuálním obtěžováním. Díky komplexní strategii týkající se práv dítě, kterou Komise připravuje, bude též zajištěn neomezený přístup k právům, ochraně a službám i pro LGBTIQ děti. Podpora inkluzivnějšího vzdělávání je v zájmu všech studentů a občanů a přispívá k potírání stereotypů a budování spravedlivější společnosti pro všechny.

Často však chybí výzkum intersekcionálních zkušeností LGBTIQ osob, jakož i seniorů nebo osob se zdravotním postižením. Program Horizont Evropa bude podporovat genderová studia a intersekcionální výzkum týkající se LGBTIQ osob, včetně výzkumu v oblasti zdraví. Komise bude výsledky výzkumu, včetně doporučení a politických pokynů, šířit a uspořádá celoevropskou konferenci prostřednictvím platformy EU pro politiku v oblasti zdraví. Rovněž navrhne, aby řídicí skupina pro podporu zdraví a prevenci chorob zvážila ověřené osvědčené postupy týkající se zdraví v této oblasti, které by mohly členské státy provést do svých právních předpisů.

Členské státy budou podporovány v tom, aby organizovaly odbornou přípravu pro zdravotnické pracovníky s cílem zvýšit povědomí o zdravotních potřebách homosexuálních a bisexuálních mužů, lesbických a bisexuálních žen a intersexuálních a trans osob a předcházet jejich diskriminaci a stigmatizaci v přístupu ke zdravotnickým službám. Školicí materiál z projektu HEALTH4LGBTI[41] bude dále šířen a nabízen členským státům. Komise podpoří a usnadní výměnu osvědčených postupů členských států při řešení problémů v oblasti duševního zdraví, kterým čelí značný počet LGBTIQ osob.

Předsudky týkající se pohlaví a další stereotypy jsou v mnoha komunitách jedním z hlavních faktorů negativních nebo nepřátelských postojů k LGBTIQ osobám. Mohou vést zejména k vyloučení a stigmatizaci každého, kdo neodpovídá pevně stanoveným normám či obrazům ženy a muže, jako jsou nebinární a queer osoby. Mediální, kulturní a sportovní odvětví jsou mocné nástroje, které mění postoje a zpochybňují předsudky týkající se pohlaví a další stereotypy.

Komise podpoří projekty, které využívají kulturního projevu k boji proti diskriminaci a k budování důvěry a přijetí a jež prosazují plné začlenění LGBTIQ osob. Posílí též začleňování rovnosti LGBTIQ osob do příslušných iniciativ v oblasti zaměstnanosti, vzdělávání a zdraví (zejména do iniciativ v oblasti duševního zdraví a prevence HIV/AIDS) a programů financování EU (např. EU4Health a Erasmus+). Situaci zranitelných skupin, včetně LGBTIQ osob, zohlední i budoucí evropský plán boje proti rakovině. Z programu Občané, rovnost, práva a hodnoty mohou být financovány projekty, které se zabývají intersekcionální diskriminací a nerovností, s nimiž se LGBTIQ osoby setkávají, genderovými předsudky a dalšími stereotypy[42].

Z programu Erasmus+ jsou financovány projekty, které pomáhají posílit postavení mladých lidí čelících diskriminaci z důvodu pohlaví nebo sexuální orientace a dalších sociálních

[40] O této skupině odborníků se hovoří ve sdělení o vytvoření Evropského prostoru vzdělávání do roku 2025 (COM(2020) 625 final).

[41] https://ec.europa.eu/health/social_determinants/projects/ep_funded_projects_en#fragment2

[42] Projekty zaměřené na boj proti diskriminaci a vykořisťování LGBTIQ osob jsou rovněž aktivně podporovány z dalších programů EU, např. programu pomoci tureckému společenství na Kypru.

překážek. Také Evropský sbor solidarity může podporovat solidární činnosti zaměřené na boj proti rasismu a diskriminaci a přispět k větší účasti v programech. V programu Erasmus+ a programu Evropský sbor solidarity bude v novém programovém období věnována začlenění, rovnosti a rozmanitosti zvláštní pozornost. Díky mnohostrannému přístupu by tyto programy měly být inkluzivnější a zajistit lepší zapojení osob s omezenými příležitostmi, mimo jiné zavedením pružnějších a přístupnějších formátů, podpůrných opatření usnadňujících přípravu a vedení účastníků, jakož i finančních opatření k odstranění překážek, kterým čelí nedostatečně zastoupené skupiny z hlediska účasti v programech.

1.4 Dodržování práv žadatelů o mezinárodní ochranu z řad LGBTIQ osob

Společný evropský azylový systém řeší konkrétní situaci a potřeby zranitelných žadatelů o mezinárodní ochranu (včetně žadatelů z řad LGBTIQ osob)[43]. Komise navrhla reformu tohoto systému, aby byl odolnější a účinnější a zároveň respektoval potřeby zranitelných žadatelů, pokud jde o ochranu[44].

Komise podpoří výměnu osvědčených postupů mezi členskými státy ohledně řešení potřeb žadatelů o mezinárodní ochranu z řad LGBTIQ osob s důrazem:

- na to, jak žadatelům o mezinárodní ochranu z řad LGBTIQ osob zaručit bezpečné a vhodné podmínky přijetí, včetně ubytování,
- na standardy ochrany, které se uplatní v souvislosti s jejich případným zajištěním, a
- na to, jak zabránit tomu, aby přezkum jejich žádostí nebyl ovlivněn diskriminací nebo stereotypy založenými na jejich LGBTIQ orientaci.

Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu zlepší odbornou přípravu pracovníků ochrany a tlumočníků, aby posuzování žádostí LGBTIQ osob o mezinárodní ochranu nebylo ovlivněno stereotypy a bylo v souladu s mezinárodním právem, právem EU a dalšími příslušnými nástroji[45].

V diskusích s členskými státy o prioritách financování z Azylového a migračního fondu Komise zdůrazní potřebu budování kapacit pro prosazování práv žadatelů o mezinárodní ochranu a dalších migrantů.

---

[43] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (Úř. věst. L 337, 20.12.2011, s. 9), směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany, (Úř. věst. L 180, 29.6.2013, s. 60) a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. června 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (Úř. věst. L 180, 29.6.2013, s. 96).

[44] *Sdělení Komise o novém paktu o migraci a azylu*, COM(2020) 609 final.

[45] „V mnoha částech světa dochází k vážnému porušování lidských práv a k jiným formám pronásledování kvůli skutečné nebo vnímané sexuální orientaci nebo genderové identitě. Přestože pronásledování [LGBTI] jednotlivců a osob vnímaných jako LGBTI není novým fenoménem, v mnoha zemích azylu se zlepšilo povědomí o tom, že lidé, kteří prchají před pronásledováním z důvodu své sexuální orientace nebo genderové identity, mohou být podle čl. 1A odst. 2 [Úmluvy z roku 1951] anebo jejího protokolu z roku 1967 kvalifikováni jako uprchlíci… Použití definice uprchlíka však v této oblasti zůstává nekonzistentní.“ (UNHCR, *Pokyny k mezinárodní ochraně č. 9: Požadavky na status uprchlíka na základě sexuální orientace a/nebo genderové identity v rámci čl. 1A odst. 2 Úmluvy z roku 1951 a/nebo jejího Protokolu o postavení uprchlíků z roku 1967,* HCR/GIP/12/09, 23. října 2012).

Evropská komise zajistí součinnost při provádění strategie pro rovnost LGBTIQ osob a akčního plánu EU pro integraci a začleňování. Jednou z hlavních zásad nového akčního plánu bude „začlenění pro všechny“. Plán zohlední problémy plynoucí z prolínání postavení migranta a dalších faktorů vedoucích k diskriminaci, jako je sexuální orientace a gender.

Klíčová opatření ze strany Evropské komise:

- ✓ navrhnout do roku 2022 právní předpisy v návaznosti na nadcházející zprávu o provádění směrnice o rovnosti v zaměstnání, zejména posílit úlohu orgánů pro rovné zacházení,
- ✓ zajistit vhodnou ochranu zranitelných žadatelů (včetně LGBTIQ osob) v kontextu společného evropského azylového systému a jeho reformy,
- ✓ zajistit podporu rovnosti LGBTIQ osob při provádění opatření v rámci Azylového a migračního fondu,
- ✓ prostřednictvím programu Horizont Evropa podporovat výzkum v oblasti zdraví, který je relevantní pro LGBTIQ osoby, včetně trans a intersexuálních komunit.

Evropská komise bude členské státy podporovat, aby:

- ✓ v různých oblastech zajistily právní ochranu před diskriminací na základě sexuální orientace, genderové identity/projevu a pohlavních znaků,
- ✓ zlepšily bezpečné a inkluzivní vzdělávání pro LGBTIQ děti a mládež,
- ✓ řešily konkrétní potřeby žadatelů o mezinárodní ochranu z řad LGBTIQ osob a současně zajistily podmínky pro jejich bezpečné přijetí, zajištění a ubytování,
- ✓ zlepšily odbornou přípravu pracovníků ochrany a tlumočníků zabývajících se žádostmi LGBTIQ osob o azyl.

2. ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI LGBTIQ OSOB

38 % LGBTI osob zažilo během dvanácti měsíců předcházejících průzkumu **obtěžování motivované nenávistí** kvůli své příslušnosti ke LGBTI komunitě.

22 % intersexuálních osob zažilo za posledních pět let **fyzický a/nebo sexuální útok** kvůli tomu, že jsou intersexuální.

Pouze 21 % LGBTI obětí **fyzického nebo sexuálního násilí motivovaného nenávistí** za posledních pět let útok **oznámilo** některé organizaci, včetně policie a orgánů pro rovné zacházení.

Každý má právo na bezpečí, ať už doma, na veřejnosti nebo v online prostředí. LGBTIQ osoby jsou v nepřiměřené míře oběťmi trestných činů z nenávisti, nenávistných projevů a násilí[46]. V boji proti nenávistným projevům na internetu dosáhla Evropská komise v roce 2016 dohody s IT společnostmi na dobrovolném kodexu chování[47]. Hodnocení uplatňování kodexu ukazují, že sexuální orientace je nejčastěji uváděným důvodem nenávistných projevů (33,1 %)[48]. Krize způsobená onemocněním COVID-19 vede k ještě vyšší míře nenávisti, násilí a diskriminace vůči LGBTIQ osobám a k polarizaci společnosti jako celku[49].

Současně zůstává závažným problémem nedostatečné oznamování trestných činů z nenávisti policii nebo jiným organizacím, které pramení z nedostatku důvěry ve vymáhání práva, ze strachu z reakcí zaměřených proti LGBTIQ osobám[50] nebo z toho, že oběť bude obviněna, a dále z předchozích negativních zkušeností při kontaktu s policií nebo z obav z nečinnosti policie.

Obhájci práv čelí hrozbám a pokojné pochody se setkávají s nenávistí. LGBTIQ osoby jsou příliš často zneužívány jako obětní beránci v politickém diskursu, a to i během volebních kampaní. Rozhodnutí o „zóně bez LGBT“ mají za cíl upírat LGBTIQ komunitě základní práva a svobody. Označování LGBTIQ jako „ideologie“ se šíří v online i offline komunikaci[51] a totéž platí pro probíhající kampaň proti takzvané „genderové ideologii“. Zóny bez LGBTIQ jsou zóny zbavené lidskosti a v naší Unii nemají místo.

2.1 Posílení právní ochrany LGBTIQ osob před trestnými činy z nenávisti, projevy nenávisti a násilím

[46] FRA, druhý průzkum týkající se LGBTI osob. Viz poznámka pod čarou 6.

[47] Kodex chování při potírání nezákonného nenávistného projevu online, 30. červen 2016.

[48] Evropská komise, *Boj proti nezákonným nenávistným projevům online: páté hodnocení Kodexu chování, 22. června 2020.*

[49] V posledních letech roste nenávistná rétorika ve veřejném diskursu, která se promítá do skutečné nenávisti na ulici, a to i proti LGBTIQ osobám. Například organizace ILGA-Europe obdržela zprávy o náboženských vůdcích nejméně ze čtyř členských států EU, kteří obviňují LGBTI komunity z pandemie (ILGA-Europe, Dopady onemocnění COVID-19 na LGBTI komunity v Evropě a střední Asii: rychlá hodnotící zpráva, červen 2020).

[50] FRA, druhý průzkum týkající se LGBTI osob, s. 49. Viz poznámka pod čarou 6.

[51] Viz například agentura FRA, *Zpráva o základních právech za rok 2019* (29. května 2019) a ILGA-Europe, *Výroční přezkum situace v oblasti lidských práv lesbických, homosexuálních, bisexuálních, transsexuálních a intersexuálních osob za rok 2019* (únor 2019).

Právní ochrana před trestnými činy z nenávisti a projevy nenávisti zaměřenými proti LGBTIQ osobám se v jednotlivých členských státech výrazně liší[52]. Prostřednictvím skupiny EU na vysoké úrovni pro boj proti rasismu, xenofobii a dalším formám nesnášenlivosti bude Komise organizovat cílené diskuse s vnitrostátními orgány a občanskou společností za účelem výměny osvědčených postupů při provádění vnitrostátních právních předpisů v těchto oblastech.

Přestože EU přijala unijní právní předpisy kriminalizující trestnou činnost z nenávisti a projevy nenávisti na základě rasismu a xenofobie[53], na úrovni EU neexistuje žádná konkrétní sankce pro projevy nenávisti a trestné činy z nenávisti zaměřené proti LGBTIQ osobám. Jako první důležitý krok představí Komise v roce 2021 iniciativu rozšířit seznam trestných činů na úrovni EU podle čl. 83 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) o trestné činy z nenávisti a projevy nenávisti, které budou mimo jiné zahrnovat případy, kdy jsou namířeny proti LGBTIQ osobám.

Komise přijme také opatření k řešení násilí na základě pohlaví, jak bylo oznámeno ve strategii pro rovnost pohlaví. Z programu Občané, rovnost, práva a hodnoty mají být financovány projekty zaměřené na prevenci a potírání trestných činů z nenávisti, projevů nenávisti a násilí zaměřených proti LGBTIQ osobám a z programu Spravedlnost bude možno financovat prosazování práv obětí trestných činů, včetně LGBTIQ osob.

2.2 Posílení opatření pro boj proti nenávistným projevům online a proti dezinformacím zaměřeným proti LGBTIQ osobám

Do konce roku 2020 navrhne Komise akt o digitálních službách. Návrh sice nebude definovat, co se považuje za nelegální projev, ale zaměří se na účinnější řešení všech typů nezákonného obsahu hostovaného na různých typech platforem, přičemž zajistí dodržování základních práv, včetně svobody projevu. Komise rovněž zvýší svou angažovanost a zintenzivní spolupráci s IT společnostmi a platformami, a to i v souvislosti s plněním kodexu chování.

Komise zajistí správné provedení a důsledné uplatňování revidované směrnice o audiovizuálních mediálních službách, která posiluje ochranu před obsahem, jenž podněcuje k nenávisti nebo násilí, a stanoví zákaz audiovizuálních obchodních sdělení obsahujících nebo podporujících jakoukoli diskriminaci, včetně diskriminace na základě pohlaví a sexuální orientace. V roce 2020 přijme evropský akční plán pro demokracii s cílem řešit klíčové výzvy, jako je proti dezinformacím, ochrana před vnějšími zásahy a manipulací při volbách, svoboda sdělovacích prostředků a pluralismus.

2.3 Oznamování trestných činů z nenávisti zaměřených proti LGBTIQ osobám a výměna osvědčených postupů

Evropská komise bude nadále prosazovat bezpečné prostředí, v němž oběti z řad LGBTIQ osob mohou oznamovat trestné činy, a lepší ochranu a podporu obětí násilí spáchaného z

[52] V současné době sedm členských států v trestněprávních předpisech definujících projev nenávisti výslovně neřadí mezi přitěžující okolnosti sexuální orientaci, patnáct členských států genderovou identitu a 25 členských států pohlavní znaky.

[53] Rámcové rozhodnutí Rady 2008/913/SVV ze dne 28. listopadu 2008 o boji proti některým formám a projevům rasismu a xenofobie prostřednictvím trestního práva se výslovně nevztahuje na trestné činy z nenávisti a projevy nenávisti proti LGBTIQ osobám a mezi určující charakteristiky trestných činů z nenávisti a projevů nenávisti nezahrnuje cílení na sexuální orientaci ani genderovou identitu (Úř. věst. L 328, 6.12.2008, s. 55).

důvodu pohlaví, domácího násilí a trestných činů z nenávisti zaměřených proti LGBTIQ. Na základě strategie EU v oblasti práv obětí (2020–2025)[54] pomůže členským státům zajistit, aby LGBTIQ osoby měly snadno k dispozici služby na podporu obětí, včetně bezpečného ubytování. Komise bude rovněž pomocí finančních prostředků z EU prosazovat integrovanou a cílenou podporu obětí se zvláštními potřebami, včetně LGBTIQ osob, které se staly obětí trestných činů z nenávisti.

V návaznosti na zprávu o provádění z května 2020[55] bude Komise nadále spolupracovat s členskými státy na úplném a správném provedení směrnice o právech obětí. Zvýší rovněž informovanost o právech obětí prostřednictvím komunikační kampaně v celé EU a usnadní výměnu osvědčených postupů (např. jmenování referenta na místní policejní stanici pro záležitosti LGBTIQ osob[56]).

Prostřednictvím užší spolupráce s Agenturou EU pro vzdělávání a výcvik v oblasti prosazování práva (CEPOL) a s Radou Evropy, členskými státy a občanskou společností v nové pracovní skupině pro vzdělávání o trestných činech z nenávisti a budování kapacit pro prosazování práva bude Komise podporovat vzdělávání a výcvik s cílem pomoci pracovníkům donucovacích orgánů identifikovat a zaznamenat předsudky vůči LGBTIQ osobám, a zvýšit tak oznamování trestných činů.

2.4 Ochrana a podpora tělesného a duševního zdraví LGBTIQ osob

Škodlivé jednání, jako je život nezachraňující chirurgický zákrok nebo lékařský zásah na intersexuálních dětech a mladistvých bez jejich osobního a plně informovaného souhlasu (mrzačení pohlavních orgánů intersexuálních osob)[57], nucená medikalizace trans osob či konverzní praktiky zaměřené na LGBTIQ osoby[58] mohou mít vážné zdravotní dopady na tělesné a duševní zdraví. Komise podpoří výměnu osvědčených postupů mezi členskými státy ohledně ukončení těchto postupů. Nucené potraty, nucená sterilizace a další škodlivé praktiky vůči ženám a dívkám jsou formy genderově podmíněného násilí a závažného porušování práv žen a dětí. Komise rovněž zahrne průřezové hledisko do doporučení o škodlivých praktikách vůči ženám a dívkám oznámeného ve strategii pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025.

Klíčová opatření ze strany Evropské komise:

- ✓ předložit v roce 2021 iniciativu s cílem rozšířit seznam trestných činů na úrovni EU (článek 83 SFEU) tak, aby zahrnoval trestné činy z nenávisti a projevy nenávisti, a to i v případě, že jsou zaměřeny na LGBTIQ osoby,
- ✓ nabídnout možnost financovat iniciativy zaměřené na boj proti trestným činům z nenávisti,

[54] Evropská komise, *Strategie EU v oblasti práv obětí (2020–2025)*, 24. června 2020, COM(2020) 258 final.

[55] Zpráva Komise Evropskému parlamentu a Radě o provádění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU ze dne 25. října 2012, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV (COM(2020) 188 final), 11. května 2020.

[56] Zřízení duhových stolů se navrhuje v rámci provádění strategie práv obětí (COM(2020) 258 final).

[57] 62 % intersexuálních osob, které podstoupily operaci, tvrdilo, že ani ony, ani jejich rodiče neposkytli před prvním lékařským ošetřením nebo zákrokem plně informovaný souhlas s úpravou svých pohlavních znaků *(agentura FRA, druhý průzkum týkající se LGBTI osob, s. 54)*.

[58] Postupy konverzní terapie „jsou hluboce škodlivé zásahy založené na lékařsky falešné představě, že LGBT osoby a další genderově různorodé osoby jsou nemocné, přičemž tato terapie působí silnou bolest a utrpení a vede k dlouhodobému psychickému a fyzickému poškození“ (nezávislý odborník OSN na ochranu proti násilí a diskriminaci na základě sexuální orientace a genderové identity, *Report on conversion therapy*, 1. května 2020.

projevům nenávisti, násilí a škodlivému jednání vůči LGBTIQ osobám (program Občané, rovnost, práva a hodnoty) a podporovat práva obětí trestných činů, včetně LGBTIQ osob (program Spravedlnost),

✓ předložit doporučení k předcházení škodlivých praktik používaných vůči ženám a dívkám.

Evropská komise bude členské státy podporovat, aby:

✓ si vyměňovaly osvědčené postupy v oblasti ochrany před nenávistnými projevy a trestnými činy z nenávisti vůči LGBTIQ osobám,

✓ podporovaly bezpečné a podpůrné prostředí pro oběti trestných činů z řad LGBTIQ osob,

✓ zlepšily odbornou přípravu a budování kapacit donucovacích orgánů s cílem lépe identifikovat a dokumentovat předsudky zaměřené na LGBTIQ osoby a zvýšily tak oznamování trestných činů.

3. BUDOVÁNÍ INKLUZIVNÍCH SPOLEČNOSTÍ PRO LGBTIQ OSOBY

53 % LGBTI osob téměř **nikdy nemluví nebo zřídka otevřeně mluví** o tom, že jsou LGBTI.

Celkem **21** členských států uznává svazky párů stejného pohlaví, zatímco **patnáct členských států** umožňuje **adopci** párem stejného pohlaví.

Zákonné uznávání pohlaví založeného na sebeurčení existuje ve **čtyřech** členských státech.

Listina základních práv zakotvuje právo na respektování soukromého a rodinného života a právo dětí na ochranu a péči nezbytnou pro jejich blaho. V EU existují nejrůznější rodinné modely, včetně duhových rodin s jedním nebo více členy z řad LGBTIQ osob. Vzhledem k rozdílům v rodinném právu mezi členskými státy může nastat situace, že rodinné vztahy přestanou být uznávány, když duhové rodiny překročí hranice uvnitř EU. Tato situace byla ještě umocněna opatřeními z důvodu onemocnění COVID-19, která omezila volný pohyb osob. Jak země uzavíraly hranice, obtíže některých duhových rodin se zákonným uznáním jejich dokumentů a vztahů se během pandemie ještě vystupňovaly. V některých případech byli lidé na hranicích zastaveni a bylo by jim zabráněno připojit se během omezujících opatření ke svým rodinám[59].

Trans, nebinární a intersexuální osoby často nejsou v právu ani v praxi uznávány, což má za následek právní obtíže v soukromém i rodinném životě, a to i v přeshraničních situacích.

3.1 Zajištění práv pro LGBTIQ osoby v přeshraničních situacích

Právní předpisy EU o volném pohybu osob, zejména směrnice o volném pohybu[60], uznávají právo všech občanů EU a jejich rodinných příslušníků, včetně registrovaných partnerů a duhových rodin, svobodně se pohybovat a pobývat v EU[61].

[59] ILGA-Europe, Dopad onemocnění COVID-19.

[60] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS)

Komise bude i nadále zajišťovat řádné uplatňování právních předpisů o volném pohybu, včetně řešení konkrétních obtíží bránících LGBTIQ osobám a jejich rodinám ve výkonu jejich práv. Součástí toho jsou specializované dialogy s členskými státy v souvislosti s prováděním rozsudku *Coman*, v němž Soudní dvůr Evropské unie objasnil, že se pojem „manžel/ka" ve smyslu směrnice o volném pohybu vztahuje i na partnery stejného pohlaví[62]. V případě potřeby Komise přijme právní opatření.

S cílem zlepšit právní jistotu pro občany EU při výkonu jejich práv na volný pohyb a zajistit účinnější a jednotnější uplatňování právních předpisů o volném pohybu v celé EU Komise zreviduje v roce 2022 pokyny pro volný pohyb z roku 2009. Revidované pokyny budou odrážet rozmanitost rodin, a tím přispějí k usnadnění výkonu práv na volný pohyb pro všechny rodiny, včetně těch duhových[63]. Komise bude i nadále shromažďovat důkazy o problémech, s nimiž se v praxi setkávají LGBTIQ osoby a jejich rodiny v přeshraničních situacích.

Hmotné rodinné právo spadá do pravomoci členských států. Unijní rodinné právo platí v přeshraničních případech nebo v případech s přeshraničními důsledky a vztahuje se také na LGBTIQ osoby. Patří sem pravidla, která členským státům usnadňují vzájemné uznávání rozsudků o rozvodu, rodičovských povinnostech a právech (včetně práv péče o dítě a práv na styk s dítětem), dále výživného (pro páry i děti), společného jmění v rámci manželství a registrovaných partnerství a dědických záležitostí (pro páry i děti).

Komise zajistí důsledné uplatňování přeshraničního rodinného práva vůči duhovým rodinám tím, že se na tuto skupinu při dohledu nad jeho používáním více zaměří.

3.2 Zlepšení právní ochrany pro duhové rodiny v přeshraničních situacích

Vnitrostátní právní předpisy ve více než polovině členských států obsahují ustanovení vztahující se na duhové rodiče. Navzdory stávajícímu právu EU tak, jak je vykládá Soudní dvůr, však v případě, že tyto rodiny cestují nebo se přestěhují do jiných členských států, hrozí v některých případech přerušení vazby dětí na jejich LGBTIQ rodiče, což může mít dopad na práva dětí[64]. Sezdaní a registrovaní partneři mohou mít také potíže při cestování a stěhování do jiného členského státu.

Komise bude usilovat o vzájemné uznávání rodinných vztahů v EU. Je-li někdo rodičem v jedné zemi, je rodičem ve všech zemích. V roce 2022 Komise navrhne horizontální legislativní iniciativu na podporu vzájemného uznávání rodičovství mezi členskými státy, např. uznání rodičovství v jednom členském státě právoplatně přiznaného v jiném členském státě.

č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. L 158, 30.4.2004, s. 77).

61 S výhradou podmínek Smluv a opatření přijatých k jejich provedení.

62 Rozsudek SDEU C- 673/16 ve věci *Coman* ze dne 5. června 2018, ECLI:EU:C:2018:385. V tomto rozsudku Soudní dvůr rozhodl, že pojem „manžel/ka" (použitý ve směrnici o volném pohybu) se vztahuje také na osobu stejného pohlaví jako občan/občanka EU, za něhož/niž je provdaný/á.

63 Další podrobnosti budou oznámeny v připravované zprávě o občanství.

64 Nedostatečné vzájemné uznávání vztahů mezi dětmi a rodiči může vést k odepření občanství, jména nebo dědických práv dětem. Rodičům, kteří nebyli uznáni, navíc nemusí být umožněno, aby jednali jako zákonní zástupci svých dětí, cestovali s nimi sami, zapsali je do škol, poskytli zdravotní pojištění, otevřeli bankovní účet nebo souhlasili s lékařskými zákroky

Komise bude navíc při provádění práva EU nadále podporovat úsilí členských států o dodržování práv duhových rodin zakotvených v Listině základních práv EU (zejména právo na soukromý a rodinný život a práva dítěte). Dále prozkoumá možná opatření na podporu vzájemného uznávání manželů stejného pohlaví a právního postavení registrovaných partnerů v přeshraničních situacích.

3.3 Zlepšení uznávání trans a nebinárních a intersexuálních osob

Požadavky vztahující se na jednotlivce, kteří si přejí právní změnu pohlaví, se v jednotlivých členských státech podstatně liší. V posledních letech stále větší počet členských států významně mění své právní předpisy o uznávání pohlaví směrem k modelu osobního sebeurčení. Jiné však zachovávají pro uznání pohlaví trans a nebinárních osob řadu požadavků. Ty nemusí být přiměřené a mohou porušovat normy lidských práv, jak rozhodl Evropský soud pro lidská práva v případě chirurgických požadavků[65] a požadavků na sterilizaci[66].

Komise podpoří výměnu osvědčených postupů mezi členskými státy o tom, jak zavést přístupné právní předpisy týkající se uznávání pohlaví a postupy týkající se uznávání pohlaví založené na zásadě sebeurčení a bez věkového omezení.

Komise zahájí meziodvětvový dialog s různými zúčastněnými stranami, včetně členských států, podniků a zdravotnických pracovníků, s cílem zvýšit povědomí o trans osobách, osobách s nebinární identitou a intersexuálních osobách a podpořit inkluzi ve všech příslušných činnostech a postupech, a to i v rámci Komise.

3.4 Podpora prostředí příznivého pro občanskou společnost

Komise poskytne financování na podporu příznivého a udržitelného prostředí pro organizace občanské společnosti v oblasti LGBTIQ. Tato strategie se týká příslušných programů EU pro financování a jejich priorit financování pro rovnost LGBTIQ osob. Z programu Občané, rovnost, práva a hodnoty na období 2021–2027 bude kromě financování jednotlivých projektů možné více financovat malé a střední organizace a poskytovat provozní granty sítím podporujícím rovnost LGBTIQ osob. Fondy EU musí přispívat k budování nediskriminační společnosti a podporovat úsilí Komise o zajištění Unie rovnosti.

Komise bude nadále vést a podněcovat strukturovaný, otevřený dialog a konzultace s občanskou společností v oblasti práva a tvorby politik, zejména s cílem projednat provádění této strategie. Rovněž bude rozvíjet dialog s členskými státy, agenturami EU, sociálními partnery a soukromým sektorem, aby pomohla utvářet další vývoj politik pro řešení diskriminace LGBTIQ osob. Komise bude i nadále zvyšovat povědomí o potřebě rovnosti LGBTIQ osob a jejich nediskriminaci a účastnit se veřejných akcí, které pro komunitu LGBTIQ představují milníky.

Mladí lidé hrají klíčovou úlohu při budování inkluzivních společností. Komise společně s členskými státy shromáždila jejich názory prostřednictvím procesu dialogu s mládeží v EU, který vyústil v jedenáct evropských cílů v oblasti mládeže[67], které (mimo jiné) požadují rovnost všech pohlaví a inkluzivní společnost. Tyto cíle odrážejí názory evropské mládeže a

[65] S.V. v. Italy, žádost č. 55216/08, 11. října 2018.
[66] A.P., Garçon a Nicot v. Francie, žádosti č. 79885/12, 52471/13 a 52596/13, 6. dubna 2017.
[67] https://ec.europa.eu/youth/policy/youth-strategy/youthgoals_en; jsou též součástí strategie EU pro mládež na období 2019–2027.

představují vizi Evropy, jež mladým lidem umožňuje plně využít vlastního potenciálu a pomáhá odstraňovat překážky pro mladé lidi, kteří mají omezené příležitosti k účasti na společenském a ekonomickém životě.

Klíčová opatření ze strany Evropské komise:

- ✓ revidovat v roce 2022 pokyny z roku 2009 o volném pohybu osob tak, aby odrážely rozmanitost rodin a přispěly k usnadnění výkonu práv na volný pohyb pro všechny rodiny, včetně těch duhových,
- ✓ navrhnout horizontální legislativní iniciativu k vzájemnému uznávání rodičovství mezi členskými státy,
- ✓ prozkoumat možná opatření na podporu vzájemného uznávání partnerství osob stejného pohlaví mezi členskými státy,
- ✓ umožnit financování, zejména prostřednictvím programu Občané, rovnost, práva a hodnoty.

Evropská komise bude členské státy podporovat, aby:

- ✓ zavedly dostupné právní předpisy a postupy pro uznávání pohlaví,
- ✓ lépe zohledňovaly trans, nebinární a intersexuální osoby v příslušné dokumentaci, aplikacích, průzkumech a procesech,
- ✓ důsledně uplatňovaly právo na volný pohyb a pravidla EU v oblasti rodinného práva.

4. VEDOUCÍ ROLE PŘI PROSAZOVÁNÍ ROVNOSTI LGBTIQ OSOB PO CELÉM SVĚTĚ

Práva LGBTIQ osob jsou lidská práva a LGBTIQ osoby by měly mít možnost plně využívat svých práv kdekoli a kdykoli:

Situace LGBTIQ osob v různých částech světa je však stále velmi nejistá, protože bez přístupu ke spravedlnosti jsou jejich práva závažně porušována a dochází ke zneužívání těchto osob. Mnoho lidí čelí diskriminaci, obtěžování, pronásledování, věznění nebo dokonce vraždám či trestu smrti[68] – jednoduše proto, že jsou tím, kým jsou. Komise a Evropská služba pro vnější činnost (ESVČ) jsou odhodlány je chránit a umožnit jim svá práva prosazovat. Situace LGBTIQ osob se také značně liší v jednotlivých zemích. K maximalizaci dopadu podpory EU je nutný přístup upravený na míru s využitím všech nástrojů, které máme k dispozici. EU vede politické dialogy s partnerskými zeměmi s cílem odstranit diskriminační zákony, politiky a postupy vůči LGBTIQ osobám a dekriminalizovat vztahy osob stejného pohlaví a s trans identitou. Půjde příkladem, pokud jde o projevy solidarity a budování odolnosti při ochraně a prosazování práv LGBTIQ osob po celém světě, a přispěje k celosvětovému oživení, které všem umožní vzkvétat po sociální, ekonomické a politické stránce, aniž by byl kdokoli opomenut.

Obránci lidských práv stále více riskují své životy, aby prosazovali rovnost LGBTIQ osob. Nepřátelské nebo život ohrožující situace často nutí LGBTIQ osoby uprchnout ze země původu. Jádrem veškeré činnosti EU je rozhodný závazek k podpoře a ochraně lidských práv. Je důležité, aby vnitřní i vnější kroky EU v této oblasti byly důsledné a vzájemně se

[68] Vztahy stejného pohlaví jsou stále kriminalizovány v 72 zemích. (Rada pro lidská práva, *Report of the Independent Expert on protection against violence and discrimination based on sexual orientation and gender identity*, 11. května 2018).

posilovaly. EU bude budovat své celosvětové vedoucí postavení v ochraně univerzality a nedělitelnosti lidských práv pro všechny, včetně LGBTIQ osob.

Bez ohledu na motivy žádosti o azyl jsou žadatelé o azyl z řad LGBTIQ osob často vystaveni při příjezdu do EU dalšímu nebezpečí a mají potřeby, které se mohou lišit od potřeb ostatních žadatelů o azyl[69].

4.1 Posílení angažovanosti EU v otázkách týkajících se LGBTIQ osob ve všech jejích vnějších vztazích

EU posílí svou angažovanost v otázkách týkajících se LGBTIQ osob ve svých vnějších vztazích, a to na politické i technické úrovni. Vyvine zvláštní úsilí v boji proti násilí, nenávisti a diskriminaci a zajistí, aby byla v partnerských zemích práva těchto osob dodržována.

Pokud jde o kandidátské země a potenciální kandidáty, mimo jiné v rámci přístupových jednání a procesu stabilizace a přidružení, bude Komise prosazovat rovnost LGBTIQ osob v politickém dialogu a podporovat kroky k řešení násilí, nenávisti a diskriminace namířených vůči LGBTIQ osobám, včetně podpory organizací občanské společnosti z nástroje předvstupní pomoci. Podpoří rovněž sledování a sběr údajů o situaci LGBTIQ osob v regionu a bude pokračovat ve sledování a podávání zpráv o jejich situaci v každoročním balíčku zpráv o jednotlivých zemích účastnících se procesu rozšíření.

Komise bude prostřednictvím spolupráce s Radou Evropy, OSN a dalšími příslušnými mezinárodními a regionálními orgány sdílet osvědčené postupy v boji proti diskriminaci a při prosazování práv LGBTIQ osob za hranicemi EU.

V akčním plánu pro lidská práva a demokracii na období 2020–2024[70] se obnovuje závazek EU a vyzývá k opatřením v boji proti všem formám diskriminace, se zvláštním zaměřením na mnohonásobné a intersekcionální formy diskriminace. Plán odsuzuje diskriminační zákony, politiky a postupy, včetně kriminalizace vztahů stejného pohlaví. EU podnikne kroky zaměřené na rovnost LGBTIQ osob na mezinárodních fórech, bude navazovat mezinárodní partnerství na základě zásad rovného zacházení a nediskriminace a pravidelně spolupracovat s partnerskými zeměmi prostřednictvím dialogů o politice a lidských právech v souladu se svými obecnými zásadami pro prosazování a ochranu požívání veškerých lidských práv LGBTI osobami[71] a se svými obecnými zásadami v oblasti lidských práv, které se týkají zajištění nediskriminace v rámci vnější činnosti[72].

Místní organizace občanské společnosti, které pracují v první linii na prosazování a ochraně práv LGBTIQ osob, získají pomoc z finančních prostředků EU.

---

[69] Žadatelům o azyl z řad LGBTIQ osob hrozí v přijímacích a zajišťovacích střediscích a při výslechu zvláštní riziko diskriminace, vyloučení, obtěžování a násilí, včetně sexuálního násilí. Mohou být připraveni o odpovídající právní pomoc nebo o životně důležitou zdravotní péči, jako je nepřerušená hormonální léčba. Viz například UNCHR, *Protecting persons with diverse sexual orientations and gender identities: a global report on UNHCR's efforts to protect lesbian, gay, bisexual, transgender, and intersex asylum-seekers and refugees*, (prosinec 2015).

[70] *Akční plán EU pro lidská práva a demokracii na období 2020–2024*, JOIN(2020) 5 final.

[71] Rada, *Obecné zásady pro prosazování a ochranu požívání veškerých lidských práv lesbickými, gay, bisexuálními, transgender a intersexuálními (LGBTI) osobami* (24. června 2013).

[72] Rada, *Obecné zásady EU v oblasti lidských práv týkající se zajištění nediskriminace v rámci vnější činnosti* (dokument 6337/19, 18. března 2019).

Komise bude i nadále podporovat národní, regionální a globální programy ve prospěch obránců lidských práv LGBTIQ osob a jejich organizací. Nyní poskytuje například podporu ke zvýšení kapacit pro:

- vybudování silných hnutí po celém světě,
- posílení místních, národních a regionálních iniciativ v oblasti lidských práv a
- vytvoření regionálních spojenectví v regionech účastnících se procesu rozšíření a sousedních regionech, v Africe, Asii, Tichomoří, Latinské Americe a Karibiku.

EU bude i nadále rychle reagovat na ochranu jednotlivých obránců práv LGBTIQ osob. Komise se bude i nadále snažit zajistit, aby humanitární pomoc nadále zohledňovala věk a pohlaví, byla přizpůsobena potřebám různých pohlaví a věkových skupin (včetně LGBTIQ komunit i jednotlivců) a dodržovala humanitární zásady, včetně zásady nestrannosti (zákazu diskriminace). Akční plán EU pro rovnost žen a mužů a posílení postavení žen ve vnějších vztazích (GAP III) na období 2021–2025 bude postaven mimo jiné na zásadě intersekcionality a podpoří rovnost žen a mužů v celé jejich rozmanitosti.

Krize způsobená onemocněním COVID-19 také zhoršila diskriminaci a násilí vůči LGBTIQ osobám za evropskými hranicemi. Ve své globální reakci Týmu Evropa na onemocnění COVID-19 ze dne 8. dubna 2020 zaujala EU přístup založený na lidských právech, jehož cílem je zásada obnovy k lepšímu („build back better“), podpora spravedlivějších, inkluzivnějších a udržitelnějších společností a provádění Agendy 2030 podle zásady nikoho neopomenout[73]. EU dává prioritu zdravotním a sociálně-ekonomickým opatřením, např. zajištění toho, aby základní i podpůrné sociální služby zůstaly dostupné všem, a bude i nadále v této souvislosti podporovat a prosazovat lidská práva, rovnost a zákaz diskriminace, důstojné pracovní podmínky, boj proti násilí a základní hodnoty.

Klíčová opatření ze strany Evropské komise:

- ✓ provádět opatření na podporu práv LGBTIQ osob v souladu s akčním plánem pro lidská práva a demokracii na období 2020–2024 a s obecnými zásadami EU pro prosazování a ochranu požívání veškerých lidských práv LGBTI osobami,
- ✓ zajistit podporu rovnosti LGBTIQ osob při provádění opatření v rámci nástroje pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci a nástroje předvstupní pomoci.

5. PLNĚNÍ STRATEGIE: VYUŽÍVÁNÍ INICIATIV EU V PLNÉM ROZSAHU

K dosažení cílů stanovených v této strategii Komise zkombinuje výše uvedené cílené akce s rozšířeným začleňováním rovnosti. Také zajistí, aby byl boj proti diskriminaci LGBTIQ osob a podpora rovnosti zahrnuty do všech vnitřních i vnějších politik, právních předpisů a programů financování EU. K tomu přispěje vůbec první evropský komisař pro rovnost a specializovaná pracovní skupina pro rovnost.

Tato strategie bude prováděna pomocí intersekcionality jako průřezové zásady: sexuální orientace, genderová identita/projev a/nebo pohlavní znaky budou zohledňovány společně s dalšími osobními charakteristikami nebo identitami, jako je pohlaví, rasový/etnický původ,

[73] Evropská komise, *Sdělení o globální reakci EU na COVID-19*, 8. dubna 2020, JOIN(2020) 11 final: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020JC0011&from=EN

náboženství/víra, zdravotní postižení a věk. Tato zásada slouží k vysvětlení úlohy, kterou tyto průsečíky hrají ve zkušenostech jednotlivců s diskriminací a zranitelností. LBTIQ ženy mohou být diskriminovány jak jako ženy, tak jako LBTIQ osoby. LGBTIQ osoby se zdravotním postižením mohou kvůli nedostatečné dostupnosti čelit dalším obtížím při získávání podpory a informací a při plném zapojení do LGBTIQ komunity a celé společnosti, což zhoršuje jejich vyloučení[74]. Tyto lidé potřebují přístup k informacím o podpoře a právech v přístupných a alternativních formátech, jakož i přístup k prostorám, místům a podpůrným sítím pro LGBTIQ osoby.

Tato strategie se rovněž zabývá nerovnostmi, jež se projevily v důsledku krize způsobené onemocněním COVID-19, která zranitelné LGBTIQ osoby zasáhla neúměrně. V rámci této práce vyzve Komise členské státy, aby ke zmírnění nepřiměřeného dopadu této krize a prosazování rovnosti LGBTIQ osob plně využily možností, které nabízí nástroj na podporu oživení „Next Generation EU“. Prostřednictvím nástroje technické podpory[75] bude Evropská komise navíc připravena pomoci členským státům prosazovat rovnost při navrhování a provádění reforem.

Financování z EU je klíčové pro podporu provádění politik EU v členských státech. Unijní prostředky spravované členskými státy musí být vynakládány ve prospěch všech občanů EU bez jakékoli formy diskriminace na základě pohlaví, rasového nebo etnického původu, náboženství nebo víry, zdravotního postižení, věku a sexuální orientace. Prostřednictvím bedlivého sledování musí Komise a členské státy zajistit, aby tyto prostředky přispívaly k dosažení rovnosti a všechny projekty financované Unií byly v souladu s právem EU, včetně Smluv a Listiny základních práv. Pokud projekty porušují antidiskriminační pravidla EU, může být financování pozastaveno nebo odebráno. Návrh Komise na nové nařízení o společných ustanoveních[76], kterým se stanoví pravidla pro programové období 2021–2027, obsahuje tzv. základní podmínku[77] týkající se Listiny. Členské státy jsou navíc povinny pro výběr projektů stanovit a uplatňovat kritéria a postupy, které jsou nediskriminační a Listinu zohledňují.

Zásadní význam pro hodnocení situace LGBTIQ osob a pro účinné řešení nerovností budou mít spolehlivé a srovnatelné údaje týkající se rovnosti. Komise vyzve Agenturu pro základní práva (FRA) a Evropský institut pro rovnost žen a mužů (EIGE), aby i nadále poskytovaly členským státům technickou pomoc a metodickou podporu při navrhování a provádění sběru údajů o LGBTIQ osobách na základě jednoho nebo více důvodů diskriminace. Rovněž podpoří sběr podrobných intersekcionálních údajů ze strany agentury FRA, institutu EIGE a členských států, zejména prostřednictvím podskupiny pro údaje o rovnosti zřízené v rámci skupiny na vysoké úrovni pro zákaz diskriminace, rovnost a rozmanitost.

Komise navíc k tématu údajů o rovnosti uspořádá zasedání u kulatého stolu, kde se setkají hlavní zúčastněné strany, aby prozkoumaly překážky bránící sběru údajů týkajících se rasového nebo etnického původu a určily cesty k harmonizovanějšímu přístupu, včetně

---

[74] Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením, jejíž smluvní stranou je EU a všechny členské státy, stanoví obecné zásady, které zahrnují práva osob se zdravotním postižením na respektování jejich přirozené důstojnosti, osobní nezávislosti (včetně možnosti svobodného rozhodování), práva přístupnosti, plné a účinné účasti a začlenění do společnosti.

[75] Zřízení nástroje technické podpory podléhá dohodě Evropského parlamentu a Rady ohledně návrhu nařízení o zřízení nástroje technické podpory, COM(2020) 409 final.

[76] COM(2018) 375 final.

[77] V příloze III nařízení o společných ustanoveních.

intersekcionálních údajů, pokud jde například o rasový nebo etnický původ a sexuální orientaci.

Komise (Eurostat) bude pokračovat v práci na údajích o rovnosti obecně a bude se touto otázkou zabývat přímo s členskými státy na technických schůzkách s národními statistickými úřady tam, kde to bude relevantní. Eurostat poskytne útvarům Komise metodickou podporu při posuzování možnosti shromažďovat statistické údaje o LGBTIQ osobách, které členské státy dobrovolně poskytnou.

V roce 2023 bude zveřejněn nový průzkum Eurobarometr o diskriminaci v EU. Komise rovněž vyzve agenturu FRA, aby v roce 2024 provedla komplexní průzkum LGBTIQ osob.

Členské státy se vyzývají, aby stavěly na stávajících osvědčených postupech[78] a rozvíjely své vlastní akční plány týkající se rovnosti LGBTIQ osob. Cílem bude posílit ochranu před diskriminací LGBTIQ osob, zajistit následnou kontrolu cílů a opatření stanovených v této strategii na vnitrostátní úrovni a doplnit je opatřeními na podporu rovnosti LGBTIQ osob v oblastech působnosti členských států. Komise bude také nadále podporovat a zviditelňovat snahy měst zavést důkladné politiky začleňování na místní úrovni, mimo jiné prostřednictvím každoročního vyhlášení evropského hlavního města či měst vyznačujících se inkluzí a diverzitou.

Kromě plnění klíčových opatření stanovených v této strategii Komise zřídí podskupinu pro rovnost LGBTIQ osob v rámci skupiny na vysoké úrovni pro otázky nediskriminace, rovnosti a rozmanitosti s cílem podporovat a sledovat pokrok v členských státech, včetně vývoje národních akčních plánů pro rovnost LGBTIQ osob. Bude organizovat pravidelná setkání na politické a odborné úrovni s občanskou společností a členskými státy a bude se podílet na práci sítě vládních kontaktních míst pro oblast LGBTI osob při Radě Evropy. Pravidelně bude sledovat provádění opatření uvedených v této strategii a v roce 2023 předloží přezkum v polovině období.

Klíčová opatření ze strany Evropské komise:

- ✓ posoudit a sledovat plnění základní podmínky týkající se Listiny základních práv, jak je stanoveno v návrhu nového nařízení o společných ustanoveních, který předložila Komise,
- ✓ sledovat provádění programů financovaných z EU, aby dodržovaly zásadu rovnosti a byly v souladu s právem EU, včetně Smluv a Listiny základních práv,
- ✓ vyzvat Agenturu pro lidská práva a Evropský institut pro rovnost žen a mužů, aby nadále poskytovaly členským státům technickou pomoc a metodickou podporu při plánování a sběru údajů o LGBTIQ osobách.

Komise bude podporovat členské státy, aby:

- ✓ vypracovaly národní plány pro rovnost LGBTIQ osob.

6. ZÁVĚR: SPOLUPRÁCE PRO ROVNOST LGBTIQ OSOB

[78] Jak je uvedeno ve výročních zprávách týkajících se seznamu opatření Komise na podporu rovnosti LGBTI osob na období 2015–2019, členské státy podaly zprávu o vypracování národních plánů týkající se rovnosti LGBTIQ osob. Takové akční plány jsou cenné, protože představují politický závazek ke snížení diskriminace LGBTIQ osob, přičemž jsou doprovázeny konkrétními opatřeními k prosazování rovnosti.

Tato strategie je založena na vizi Evropy, kde jsou si lidé ve své rozmanitosti rovni – kde mohou svobodně vést svůj život bez ohledu na svou sexuální orientaci, genderovou identitu či její vyjádření nebo pohlavní znaky.

Přestože Evropa v posledních letech dosáhla postupného pokroku, tato strategie LGBTIQ v oblasti rovnosti představuje novou fázi v úsilí o podporu rovnosti lesbických, homosexuálních, bisexuálních, trans, nebinárních, intersexuálních a queer osob, přičemž se nadále zaměřuje na prioritní oblasti. Kromě toho zdůrazňuje potřebu začlenit hledisko rovnosti LGBTIQ osob do všech politik EU i do programů financování EU.

Boj proti nerovnosti v EU je sdílenou odpovědností, vyžaduje společné úsilí a opatření na všech úrovních. Instituce a agentury EU, členské státy, včetně regionálních a místních orgánů, orgány pro rovné zacházení, občanská společnost a podniky musí pro dosažení cílů této strategie zvýšit svou angažovanost.

Všechny instituce by měly stanovit jasný závazek pokračovat ve společné strategii. Komise proto vyzývá Evropský parlament, aby obnovil svůj závazek a podpořil provádění této strategie, a Radu, aby v návaznosti na tuto strategii přijala příslušné závěry. Dále vyzývá Výbor regionů a Evropský hospodářský a sociální výbor, aby podpořily dialog s místními a regionálními orgány a občanskou společností, včetně sociálních partnerů, o tom, jak prosazovat rovnost LGBTIQ osob. Agentura Evropské unie pro základní práva a Evropský institut pro rovnost žen a mužů budou nadále podporovat rovnost LGBTIQ osob prostřednictvím pravidelných průzkumů, technické pomoci a metodické podpory členským státům.

Diskriminace, násilí a nenávist vůči LGBTIQ osobám jsou v rozporu se základními hodnotami Evropské unie a je třeba je odstranit. Společně můžeme odstranit překážky na cestě k rovnosti LGBTIQ osob a do roku 2025 učinit jasný pokrok směrem k EU, kde jsou LGBTIQ osoby ve své rozmanitosti v bezpečí a mají rovné příležitosti k plné účasti na životě společnosti.